

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Birleşmiş Milletler (BM) Genel Kurulu, 1995 yılında Bosna-Hersek'in Srebrenitsa şehrinde yaklaşık 8 bin Müslüman erkek ve çocuğun öldürüldüğü 11 Temmuz'u "Soykırımı Anma ve Düşünme Günü" olarak ilan etmiştir. Karar, bununla sınırlı kalmayıp, aynı zamanda soykırımı inkâr edenleri kınamayı da içermektedir. Karar metni, uluslararası hukuka göre soykırım suçunun bireysel cezai sorumluluğu ve herhangi bir etnik, dini veya grupla ilişkilendirilemeyeceği ilkesini vurgulamaktadır. Dünyanın herhangi bir yerinde herhangi bir toplumun benzer soykırımlara maruz bırakılmaması ve benzer soykırımların önüne geçilmesi hususunda başta Türkiye halklarının, Meclis üyelerinin ve bölge devletlerinin olmak üzere tüm dünya halklarının duyarlılığının artırılması amacıyla Anayasa'nın 98'inci maddesi ile TBMM İçtüzüğü'nün 101, 102 ve 103'üncü maddeleri gereğince genel görüşme açılmasını arz ederiz. 09.07.2024

Sezai Temelli

DEM Parti Grup Başkanvekili

Muş Milletvekili

Gülüstan Kılıç Koçyiğit

DEM Parti Grup Başkanvekili

Kars Milletvekili

1995 yılında Srebrenitsa'da yaşanan soykırım, yaklaşık 8 bin Bosnalı Müslüman erkeğin ve çocuğun Sırp militer güçleri tarafından katledilmesiyle, insanlık tarihinin en acımasız olaylarından biri olarak hafızalara kazınmıştır. Bu soykırım, devletlerin ve uluslararası toplumun sorumluluklarını yerine getirememesinin bir sonucu olarak karşımıza çıkmıştır. Bu bağlamda, insan hakları, barış ve eşitlik temelinde yeniden değerlendirilmesi gereken birçok ders barındırmaktadır.

Soykırım, Srebrenitsa'nın BM tarafından güvenli bölge ilan edilmesine rağmen gerçekleşmiştir. Hollandalı barış gücü birlikleri, koruma görevlerini yerine getirmekte yetersiz kalmış ve bu durum uluslararası demokratik mekanizmaların zayıflığını ortaya koymuştur. Güçlü ve şeffaf demokratik yapılar olmaksızın insan haklarının korunmasının mümkün olmadığını hatırlatan bu vahşet, devletlerin ve uluslararası kuruluşların hesap verebilirlik mekanizmalarının ne kadar hayati olduğunu bir kez daha ortaya koymuştur.

Soykırımın mağdurları, toplama kamplarında açlık, susuzluk, fiziksel istismar ve cinsel şiddetle karşı karşıya kalmışlardır. Ölüm yürüyüşleri sırasında binlerce insan topluca infaz edilirken, aileler parçalanmış, kadınlar ve kız çocukları cinsel şiddete ve cinsel istismara maruz bırakılmış ve insanlık dışı eylemlerle karşı karşıya kalmışlardır. Hayatta kalan tanıkların anlattıkları, soykırımın insanlığa karşı işlenmiş dehşet verici bir suç olduğunu ve bunun derin izler bıraktığını kanıtlamaktadır.

Soykırımın sorumluları arasında yer alan Radovan Karadžić ve Ratko Mladić gibi isimler, Lahey'deki Uluslararası Ceza Mahkemesi tarafından yargılanarak müebbet hapis cezasına çarptırılmışlardır. Ancak, adaletin yerini bulması için bu yargılamalar asla yeterli değildir. Uluslararası toplumun, bu tür suçların bir daha tekrarlanmaması adına gerekli önlemleri alması ve insan hakları ihlallerini önlemek için daha etkin mekanizmalar oluşturması gerekmektedir. Bosna Savaşı'nda yaşanan Srebrenitsa Soykırımını yıldönümünde, insanlık adına dersler çıkarılması ve barışın, adaletin ve insan haklarının güçlendirilmesi için kararlı bir şekilde çalışılması gerektiği bir kez daha vurgulanmalıdır.

Militarizmin ve etnik milliyetçiliğin birleşimi, Srebrenitsa'da yıkıcı sonuçlar doğurmuştur. Savaşın çözüm olmadığını ve daha büyük ve geri döndürülemez kayıplara yol açabileceğini açıkça ortaya koyan bu soykırım, barışçıl çözümler ve sivil toplumun güçlendirilmesi gerektiğini

bir kez daha vurgulamıştır. Militarizmin ve savaşın, sorunları çözmek yerine daha da derinleştirdiği gerçeği, barışçıl müzakerelerin ve uluslararası iş birliğinin teşvik edilmesinin önemini gözler önüne sermektedir.

Soykırım sırasında kadınlar, hem erkek akrabalarının - eşlerinin, çocuklarının, babalarının ve kardeşlerinin - kaybı ve zarar görmesi üzerinden işkenceye; hem de doğrudan fiziksel, psikolojik, ekonomik ve cinsel şiddete maruz bırakılmışlardır. Savaşın cinsiyet temelli boyutu, kadınların yaşadığı travmalar ve cinsel şiddetin izleriyle açıkça görülmüştür. Birçok savaşta olduğu gibi, militarist ve işgalci eril zihniyet, erkekleri öldürürken kadınları ve kız çocuklarını her türlü cinsel şiddet ve istismara maruz bırakıp onların yaşamları boyunca bu travmayı hatırlamalarını, terörün, korkunun ve işgalin bedenlerinden, zihinlerinden, hayatlarından ve hatta gelecek nesillerinden asla silinmemesini amaçlamıştır. Bu nedenle, kadınların güçlendirilmesi ve barış süreçlerine aktif katılımı, gelecekte kalıcı barışın tesisi için kritik öneme sahiptir. Cinsiyet temelli her türlü ayrımcılık ve şiddetle mücadele edilmesi, cinsiyet eşitliğinin sağlanması ve kadın özgürlük mücadelesinin büyütülmesi, barışın ve adaletin tesis edilmesi adına atılması gereken önemli adımlardır.

Srebrenitsa Soykırımı, dünya tarihinde yaşanan ilk soykırım olmadığı gibi, ne yazık ki sonuncusu da olmamıştır. İçinde bulunduğumuz coğrafya hâlâ soykırımlara tanıklık etmektedir. Srebrenitsa Soykırımı'nı içtenlikle anlamak, hem geçmişte yaşanan katliam ve soykırımları anlamamız ve adalet için adım atmamız hem de gelecekte oluşabilecek benzer soykırım ve katliamların, her türlü çatışmanın önlenmesi ve barış talebinin yükseltilmesi adına alınması gereken derslerin bir manifestosu olarak ele alınmalıdır. İnsan hakları, barış, demokrasi ve eşitlik temelinde şekillenen bir ülke, bölge ve dünya, ancak bu tarihten çıkarılan derslerle mümkün olacaktır. İnsanlık onurunun ve adaletin yeniden tesisi için mücadele etmek, tüm uluslararası toplumun, Meclis'in ve yurttaşların ortak sorumluluğudur.